

Kako upravljati z vodno infrastrukturo?

Stanka Koren

Upravljalci vodne infrastrukture in vodnih zemljišč smo postavljeni pred čedalje večje izzive, kako prilagoditi upravljanje čedalje večjim hidrološkim spremembam.

Zadnja leta opažamo, da že ob vsakem večjem lokalnem pojavu padavin prihaja do večjih poškodb na vodnih in priobalnih zemljiščih ter vodni infrastrukturi. Ob tem ne moremo mimo dejstva, da je potrebno za vzdrževalna dela zagotavljati več finančnih sredstev tako države kot lokalnih skupnosti ter se odzivati hitro in učinkovito.

Na državnem nivoju se skuša zmanjševati škodo na dva načina:

1. Z vodenjem postopkov s področja upravljanja z vodami se skuša usmerjati gradnjo izven območij vodnih zemljišč in priobalnih zemljišč, poplavnih in erozijskih območij.
2. Z ukrepi urejanja voda se skuša doseči povečanje varstva pred škodljivim delovanjem voda. Obvezna državna gospodarska javna služba urejanja vode izvaja vzdrževalna in sanacijska dela, s pomočjo posebnega proračunskega sklada (vodni sklad) pa se vodi državne prostorske načrte umeščanja vodne infrastrukture v prostor ter gradi to infrastrukturo za zaščito premoženja in človeških življenj pred škodljivim delovanjem voda.

Postopkovni del se v zadnjih letih razvija in čedalje natančneje usmerja posege z namenom čim manjšega ogrožanja življenj in pomembnega premoženja.

Vrsto let je bilo za vzdrževanje vodne infrastrukture ter vodnih in priobalnih zemljišč namenjeno premalo finančnih sredstev in se je vzdrževalo samo najnujnejše. S tem se je zmanjšala odpornost dobrega odzivanja na hidrološke spremembe in zgrajeni objekti ob pojavu ekstremnih dogodkov ne delujejo tako optimalno, kot bi lahko glede na projektirane vrednosti.

Vrsto objektov vodne infrastrukture je potrebno intenzivneje vzdrževati ter zmanjšati delež škode na premoženju ljudi in javni infrastrukturi z ukrepi čiščenja zamuljenih zadrževalnikov, odstranjevanjem zaraščenih in zaplavljenih strug potokov rek ter hudournikov.

Več objektov je tudi starejšega datuma in so potrebni temeljitih obnov ter zamenjav. Prav tako se je potrebno ob pojavu erodiranih hudourniških strug odzvati zelo hitro z gradnjo stabilizacijskih prečnih objektov, ki rušilno moč omejijo in upočasnjujejo sproščanje plavin.

Za to je potrebno iz investicijskih sredstev vodnega sklada zagotavljati hiter odziv projektiranja in financiranja takih objektov, prav tako pa tudi za investicijsko vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi zagotavljati redna finančna sredstva za hitro ukrepanje.

Ob pojavu poškodb na vodotokih po neurjih se sprejemajo sanacijski programi za odpravo posledic škode na objektih obstoječe vodne infrastrukture. Spodaj naštevamo nekaj zadnjih dejstev.

Vlada RS je s sklepom št. 41008-11/2008/8 z dne 3. 4. 2008 sprejela triletni Program odprave posledic neposredne škode na stvareh zaradi posledic neurja s poplavo 18. septembra 2007 za obdobje 2008–2010. V okviru tega program je "za izvedbo vzdrževalnih del v javno korist na vodotokih" namenila sredstva v višini 50.701.653 EUR. V letu 2008 je bilo za izvedbo vzdrževalnih del v javno korist na vodotokih na proračunski postavki zagotovljenih 3538 10.200.000 EUR, v letu 2009 pa po rebalansu proračuna v juliju 7.769.357 EUR .

Glede na zagotovljena (predlagana) sredstva lahko iz rednih sredstev, namenjenih za javno službo urejanja voda, namenimo za leto 2010 5.000.000 EUR, enako tudi za leto 2011.

Zgodba sanacije se podaljšuje. Temu dodajamo še zgodbo neurij v letu 2009:

- ocenjena škoda na vodni infrastrukturi v juliju 2009 znaša 4.592.043,62;
- ocenjena škoda na vodni infrastrukturi v avgustu 2009 znaša 1.149.188,36;
- ocenjena škoda na vodni infrastrukturi v septembru 2009 znaša 12.799.458,00;
- ocenjena škoda na vodni infrastrukturi v decembru 2009 znaša 32.169.261,24;

Torej ves čas smo korak za naravnimi procesi in odzivanji nanje.

Dejstvo je, da se moramo z naravo naučiti živeti, kar kot sodobna in razvita družba tudi čedalje bolj pozabljamo. Naravnim procesom se moramo prilagoditi. Škoda je čedalje večja tudi zato, ker smo postali bogatejši in posedujemo več premoženja, ki ga neurja poškodeje. Vseeno pa je potrebno najti kompromis med tem, kako umeščamo svoje posege ob vodo, kje si lahko privoščimo odvzeti vodi prostor in kje ne ter koliko to stane. Kot država, lokalne skupnosti in posamezniki moramo prevzeti odgovornosti za svoja početja.